

Undervisningsplan for Tysk

Fagformål

Eleverne skal i faget tysk udvikle kompetencer til at forstå og udtrykke sig på tysk både mundtligt og skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog. Eleverne skal samtidig udvikle deres sproglige bevidsthed om tysk sprog og om fremmedsprogsindlæring samt styrke deres kulturelle og interkulturelle forståelse gennem kultur møder.

Undervisningen skal skabe rammer for, at elevernes lyst til at bruge sproget fremmes gennem oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken. Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre. Eleverne skal herved få tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med tysk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.

I undervisningen skal eleverne opnå en grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Sprog udvikles i et menneskeligt fællesskab og er således udtryk for et lands eller en gruppes kultur. Gennem undervisningen i tysk skal eleverne opnå mulighed for at kunne bruge tysk som kommunikationsmiddel i mellemeuropæiske og internationale sammenhænge. Sproget er et redskab, som både kan give dem del i værdifulde kundskaber og oplevelser samt muligheder for at udveksle tanker, holdninger, følelser osv. Derved bidrager tilegnelsen af sproget til elevernes personlige udvikling.

Når eleverne møder tysk i skolen, har de fra undervisningen i dansk og engelsk viden og erfaringer om sprog, sprogbrug og sprogtilegnelse. Endvidere møder de fleste elever i deres dagligdag uden for skolen fremmedsprog i et stadigt stigende omfang.

Undervisningen i tysk på Enghaveskolen bygger på disse forudsætninger. De centrale kundskabs- og færdighedsområder er angivelser af undervisningens indhold, og de bør

anvendes som pejlemærker både ved planlægningen og ved evalueringen af undervisningsforløb.

Kommunikative færdigheder

Enghaveskolen er prøve- og karakterfri. Evalueringen af undervisningen og elevernes udbytte heraf organiseres derfor i høj grad projektorienteret. Eleverne bliver derfor fra starten af tyskundervisningen vænnet til at stå frem og tale tysk. Emneområderne afsluttes med fremlæggelser og andre selvstændige opgaver. Eleverne skal derfor kunne:

- Udtrykke sig mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog både i samtaler og i sammenhængende mundtlige fremstillinger.
- Udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog.
- Forstå og bearbejde forskellige typer af tekster ud fra forskellige formål. Teksterne kan være skrevne, digitale, billeder, film og lyd.
- Læse tekster, der kan opfylde forskellige kriterier som for eksempel: underholdning, oplevelser, spænding, relevant information.

Sprog og sprogbrug

Sprogets brug bestemmes af en række forhold som hensigt, situation, afsender og modtager. Eleverne skal derfor arbejde med at:

- Udtrykke sig med en udtale og intonation, der gør sproget klart og forståeligt.
- Det tyske sprogs opbygning og funktion, herunder ordforråd, udtale og grammatik.
- Sprogets forskellige virkemidler, herunder den betydning det har at udtrykke sig præcist, varieret og sammenhængende.
- Anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk.
- Anvende relevante lytte- og læsestrategier.
- Anvende relevante kommunikative strategier i forbindelse med samtale og redegørelse.
- Anvende grundlæggende sprogbrugs- og retstavningsregler, så kommunikationen lykkes.

- Forskelle og ligheder mellem tysk og dansk samt i nogen grad mellem tysk og engelsk.

Sprogtilegnelse

Eleverne skal udvikle deres forståelse af, hvordan de bedst tilegner sig tysk. De skal derfor arbejde med at:

- Udnytte viden om ligheder mellem tysk og andre sprog.
- Vælge strategier, der understøtter forståelsen af sproget og fremmer sprogudviklingen.
- Anvende grammatiske oversigter, ordbøger og andre opslagsværker.
- IT og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation og informationssøgning.
- Praktisk-musiske udtryksformer, herunder IT-baserede udtryksformer, der understøtter det sproglige udtryk.
- At vælge relevante skrivestrategier herunder anvendelse af viden om skriveprocessens faser.
- Udnytte de muligheder, der er for at anvende tysk i og udenfor skolen, heriblandt ved hjælp af internettet.

Kultur- og samfundsforhold

Eleverne skal opleve, at de igennem sprog opnår indblik i kultur. De skal derfor arbejde med:

- Levevilkår, dagligliv, værdiforestillinger, normer, geografi og historie i tysksprogede lande.
- Forskelle og ligheder mellem tysksprogede kulturer og egen kultur.
- At orientere sig om omverdenen gennem brug af tysk som internationalt kommunikationsmiddel for derved at udvikle deres forståelse af andres kulturelle forudsætninger og måder at leve på.

Læseplan

Undervisningen i tysk starter på Enghaveskolen i 5. klasse. Eleverne har således tysk i 5 skoleår med følgende timefordeling:

5. klasse: 1 lektion ugentligt

6. klasse: 2 lektioner ugentligt

7. klasse: 2 lektioner ugentligt

8. klasse: 3 lektioner ugentligt

9. klasse: 3 lektioner ugentligt

Undervisningen er delt op i to forløb:

5.-7. klasse: 1. forløb

8.-9. klasse: 2. forløb

Læseplanen indeholder en angivelse af undervisningens progression i to forløb.

Tyskundervisningen skal dog betragtes som et samlet hele fra 5. til 9. klasse uden mærkbare overgange mellem forløbene. Undervisningen skal over en periode omfatte samtlige fire centrale kundskabs- og færdighedsområder. Disse skal ses i en tæt, indbyrdes sammenhæng og bør integreres i de enkelte undervisningsforløb.

Undervisningen bygger på, at eleverne bl.a. fra dansk og engelsk allerede har en kunnen, viden og erfaring med hensyn til at lære, til sprog og sprogbrug, til begreber, til forståelse af deres omverden samt til brug af IT.

Eleverne opbygger igennem hele undervisningsforløbet deres selvtillid som sprogbrugere og deres forståelse af gode arbejds- og samarbejdsformers betydning for sprogtilgængelsen. Der skiftes således mellem forskellige organisationsformer (individuel, par, gruppe, klasse) afhængig af aktiviteterens art. De sproglige aktiviteter tilrettelægges således, at eleverne møder en mangfoldighed af oplevelser og sanseindtryk. Praktisk-musiske arbejds- og udtryksformer indgår ofte for at tilføre undervisningen en yderligere dimension og understøtte samarbejds- og projektorienterede læringsmuligheder.

1. forløb: 5.-7. klasse

Eleverne arbejder med emneområder, der er konkrete, dagligdags og virkelighedsnære, samtidig med at de appellerer til elevernes fantasi.

Kommunikative færdigheder:

Eleverne skal arbejde med:

- Lyttefærdighed, blandt andet gennem brug af lyd- og billedmedier i et let forståeligt sprog om nære og genkendelige emner.
- Talefærdighed med særlig vægt på spørge- og svarteknikker.
- Sproget i situationer, hvor sprog og handling (herunder gestik og mimik) knyttes sammen, fx i sange, dramatiseringer, interviews, kommunikations- og rollespil.
- Elementær skrivefærdighed, fx i form af gloseindlæring og korte sætninger.
- At læse korte og sprogligt enkle tekster inden for skønlitteratur og sagprosa, ofte med støtte i billeder og lyd.
- Små fremlæggelser, hvor elever f.eks. kan præsentere sig selv, deres familie osv. evt. ved hjælp af IT og andre medier.

Sprog og sprogbrug

Elevernes sproglige iagttagelser er udgangspunkt for sammenligninger mellem dansk og tysk sprog og sprogbrug. Ordvalg og grammatik er bestemt af den kommunikative situation. Derfor arbejdes der i første omgang med sproget som middel til kommunikation, og dernæst arbejdes der med sammenhængen mellem den kommunikative situation og grammatikken.

Eleverne arbejder med:

- Sprogets brug i forskellige situationer.
- Et aktivt ordforråd i konkrete situationer.
- Ordklasser og deres funktion i forhold til hinanden bl.a. med henblik på brug af ordbog.
- Sætningens grundstruktur.

- Grundlæggende bøjningsformer.

Sprogtilegnelse

Eleverne udvikler deres bevidsthed om, hvordan de tilegner sig tysk. Dette sker ved, at de:

- Benytter tysk mest muligt.
- Forsøger at gøre sig forståelige, selvom deres sproglige formåen ikke slår til.
- Arbejder med at gætte kvalificeret.
- Anvender lytte- og læsestrategier afpasset efter formålet.
- Inddrager deres erfaringer med forskellige lyd- og billedmedier.
- Øver sig i at anvende ordbøger og andre hjælpemidler.
- Bruger sproget i situationer, hvor sprog og handling knyttes sammen, fx gennem kommunikationsspil og lege.

Kultur- og samfundsforhold

Eleverne arbejder med udgangspunkt med den viden, de forestillinger og de erfaringer, de har om Tyskland og andre tysktalende lande.

- Hovedvægten ligger på det nære miljø, herunder dagligliv og levevilkår.
- Sammenligninger mellem tysksprogede landes kulturer og elevernes egen kultur indgår i undervisningen.
- Der inddrages tekst- og billedmaterialer, herunder billedmedier, der afspejler mangfoldigheden i de tysktalende landes kulturer.

Delmål/kompetencemål efter 7. klasse

Mundtlig kommunikation:

- Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog.

Skriftlig kommunikation:

- Eleven kan kommunikere på tysk skriftligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog.

Kultur og samfund:

- Eleven kan sammenligne eksempler på tysksproget kultur og egen kultur.

2. forløb: 8.–9. Klasse

Eleverne arbejder med emneområder og aktiviteter, som tilgodeser en større modenhed i elevgruppen. Samtidig arbejder de med en høj grad af selvstændighed og fordybelse.

Eleverne arbejder med sproget som kommunikationsmiddel og som udtryk for tysk kultur.

Indholdet omfatter en variation af aldersrelevante emner, tekster og aktiviteter.

Kommunikative færdigheder

Eleverne skal arbejde med:

- Lyttefærdighed ved hjælp af forskellige typer lyttetekster.
- Mundtlig udtryksfærdighed, hvor de udtrykker egne følelser og meninger og reagerer på andres, kommenterer og argumenterer, spørger om og videregiver informationer om dagligdags forhold.
- At uddrage informationer fra forskellige typer af billedtekster, fx illustrationer, billedmedier og andre elektroniske medier.
- At læse og bearbejde forskellige teksttyper inden for skønlitteratur og sagprosa.
- Skriveaktiviteter, der mere og mere fokuserer på et forståeligt og sammenhængende sprog, hvor indhold og stil søges afpasset efter modtager og formål.
- Forskellige præsentationsformer, fx plancher, redegørelser, dramatiseringer samt brug af forskellige lyd- og billedmedier.

Sprog og sprogbrug

Eleverne arbejder med sproglig opmærksomhed, således at de bliver i stand til at forstå, hvordan brugen af tysk skifter alt efter hensigt, situation og emne.

Eleverne skal arbejde med:

- Elementære forskelle på tale- og skriftsprog.
- Karakteristiske træk ved forskellige teksttyper.
- Teknikker til at organisere ordforråd, fx opstille ordfelter, synonymer og modsætningspar.
- Faste udtryk og vendinger.
- Sprogbrugsregler, elementer af sætningslæren og grundlæggende bøjningsformer, der er vigtige for de kommunikative færdigheder.

Eleverne udvider deres aktive ordforråd i takt med de emner og situationer, som undervisningsindholdet kræver. Arbejdet med sprogiagttagelse og grammatik integreres så vidt muligt i såvel tekstarbejde som i mundtlig og skriftlig fremstilling.

Sprogtilegnelse

Eleverne styrker deres bevidsthed om, hvordan de tilegner sig tysk. Dette sker bl.a. ved, at de opsøger og udnytter de muligheder, der er for at bruge tysk i og uden for skolen, samt ved at de bygger på deres erfaringer fra arbejdet med andre fremmedsprog.

Eleverne skal arbejde med:

- Strategier, der fremmer mundtlig kommunikation, fx omskrivning ved hjælp af andre ord.
- Lytte- og læsestrategier afpasset efter formålet.
- Brugen af tysk i forbindelse med lyd- og billedmedier.
- IT og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation og informationssøgning.
- Skriveprocessen og dens faser.
- Ordbøger, grammatiske oversigter og andre mulige hjælpemidler.

Kultur- og samfundsforhold

Eleverne udbygger deres viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande. Sammenligninger med danske forhold indgår i dette arbejde.

Emneområderne kan fx være: Aktuelle problemstillinger, natur- og miljøforhold, skoleliv, fritidsliv, arbejdsliv, brug af medier, kulturelle erfaringer - herunder elementer af tysksproget ungdomskultur. I arbejdet inddrages historiske og geografiske perspektiver for at belyse nutidige samfunds- og kulturforhold. Der arbejdes med skønlitteratur, som kan give eleverne indsigt i dagligliv, levevilkår, værdier og normer i tysktalende lande. Eleverne bør have mulighed for at komme i kontakt med andre, hvor brugen af tysk er en reel nødvendighed, fx gennem skolekontakt, e-mail, studieture, udvekslingsrejser eller møde med udlændinge i og uden for skolen. Eleverne søger information, fx gennem brug af medier, opslagsbøger og leksika.